

Előfizetési árak
Egész évre 4 frt, felévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr
Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden va-
sárnap
Felelős szerkesztő:
ERSCHINGER JÁNOS

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: vasut-u. 15.,
hova a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adódnak.

Kiadóhivatal: főt 20.,
hova a lap anyagi részét illető köz-
lemények és előfizetési pénzek küldendők
Kiadótulajdonos:
FUCHS ANTAL

UJPEST- ÉS RÁKOSPALOTA KÖZSÉGEK TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAPJA.

Ujpest község jövedelmei és azok fokozása.

A község rohamos fejlődésével karöltve emelkedtek és emelkednek folyton-folyvást a jogosan táplált igények is.

Hogy a község az igényeket, mely elől kitérnie nem lehet, immár nem szabad, megközelítően kielégíthesse, fokoznia kell jövedelmeit a lakosság közvetett megterhelése nélkül.

A község sorsának intézői — sajnos eddig vajmi kevés tevékenységet mutathattak és mutathatnak fel e téren.

A nagy és napról-napra emelkedő szükségletekkel szemben mi jövedelemmel rendelkezik ugyan a község?

Ingatlan vagyona, leszámítva a községházat, az Attila- és a Lőrincz-utcai iskolaépületeket, a mázsaházat, az egyik két négyzetölnyi faiskola területét, az újabbán szerzett piacteret, no meg a temetőt, egyáltalában nincs.

Tudvalevő dolog, hogy ez a néhány rozoga épület és az erdélyi *hatszilvafásoknál* is kisebb földterületek eddig absolute mi sem jövedelmeznek.

Az épületek egyikében a községi hivatalok vannak elhelyezve. Ennek a jövedelmét csak a rafiniált könyvelő tüntethetné fel, hogy évi mérlege tetszetősebb képet mutasson. Ha azonban évi 2000 frtnál, mint házbér megtakarításnál többet állítana bele mérlegébe, akkor bátran a körmeire lehetne kopintani.

A másik két épületben állami iskolák vannak elhelyezve.

Mindenki azt hinné, hogy ezen épületekért a közoktatásügyi tárca évi haszonbért fizet. Egy kopek kevés, de még annyi sem került ezen a réven Ujpest község közpénztárának mélysígyes fenekére, nem mintha az állam fizetni nem akarna, hanem mert fizetni nem tartozik.

Ugy áll tudniillik a dolog, hogy a mikor a község által fenntartott iskolák állami kezelésbe mentek át a közoktatásügyi kormány azoknak fenntartásához való hozzájárulásként ezen épületeknek bérmentes átengedését kötötte ki magának örök időkre.

Ezek a község tulajdonát képező épületek tehát nem jövedelmeznek semmit; ellenben a község összesége által fizetendő egyenes állami adó után kivett 5%-os iskola adóból ezen épületek évi bérösszegét a község le nem vonhatja.

A faiskola, a piac, a temető detto nem jövedelmezett eddig semmit, ellenkezőleg: mind a három ingatlanak rendezése a község egyéb jövedelmeit emésztette.

Ezekből világosan kitetszik, hogy a község ingatlanai eddig hasznot nem hajtottak.

Ellenben vannak a községnek jogai, mint a helypénzszedési jog a mérték-hitelesítési jog és a megyeri révjog. Amaz a mázsaházzal együtt évi 9132 frtot, a mérték-hitelesítési jog pedig 3001 frtot jövedelmez, míg a révjog absolute semmit, mert nem akad vál-

lalkozó, a ki bérbe venné, házilag kezelni pedig absurdum volna.

Visszariasztó lenne, ha a 35000 leltet számláló Ujpest községnek csupán a tulajdonát képező vagyon jövedelmeire kellene támaszkodnia.

Pedig közel van hozzá a község.

A mi főjövödelmét képezi a községnek az csak ideig-óráig tartó segély, mondhatjuk kegyadomány a pénzügyi kormány részéről, melyet akkor von meg a községtől, a mikor akar.

Ez a fogyasztási adó-bérlet. Nyílt titok, hogy ebből pénzel a község, hogy ebből fedezi legnagyobbbrészt felezigázott kiadásait, ezen kegyadományak köszönheti, hogy a községi pótdadó 17%-al túrhatóen mérsékelt.

És mert evidens dolog, hogy az állam terhei is nagyok, igényei s így kiadásai annak is napról-napra emelkednek, feltehető, hogy a fogyasztási adó-bérletet egy szép napon fel fogja mondani.

Érvágás lesz ez a községre nézve, még pedig a fői lesz elvágva.

Akkor aztán busulj ujpesti polgár és fizess pótdadót de sokat!

A kedvezőtlen eshetőségekkel számolni kell, elejét kell venni, hogy a községet készületlenül találja.

Megnyugvással jegyezhetjük fel, hogy Zsoldos községi főjegyző komolyan foglalkozik a község jövedelmeinek fokozására irányuló eszmékkel.

Ezek: a *közeletvámszedési jog és a vásárcsarnok építése*, az idea — elvitáztatlanul — jó. Ajánljuk a polgárok

A „KÖZÉRDEK” TÁRCZÁJA.

Testvérem halálára.

Zivataros sötét éj volt
Leánykorod, én testvérem:
Házasságod menekülés,
Hogy a boru végét erjen.

Asszonykorod csupa munka
S faradozás, mindhiába,
Mert akiért faradoztál:
Veled együtt sirba szálla.

Tudom én . . .

Tudom én, hogy teher vagyok tenéked,
Mert a szívem dobogását nem érted.
Kibujdosom hát e ezudar világból,
Nem félek én teérted a haláltól.

Vissza sem jön már a lelkem tehozád,
Hiszen te azt meg akkor is átkoznád:
Elbolyong majd valamelyik csillagon,
S onnan mereng szépséges szép arcodon. . . .

Taksonyi József

Az ivás történetéből.

A szerelem mellett semmit sem magasztaltak annyira, mint az ivást. A költők megénekelték és a régiak Bachus tiszteletére gyakorta rendeztek ünnepeket.

Mióta Noé apánk az első kortyot itta saját termésű borából, azóta a keleti népeket

kivéve, alig akad nép, amelynek áldozó szertartásából a bor hiányoznék. A kedvverítő nedű minden ünnepélyes szertartáson szerepel. Keresztelőnél, nevnapon, esküvőn, de még a halotti toron is felhangzik az ének:

Ej! haj! igyunk raja
Ugy is elnyel a sír szája . . .

A görögök és rómaiak az ivás tekintetében is hallatlan dolgokat műveltek lakomáikon. Boraikat Chios, Lesbos és Rhodosból nyerték és olyan mértéktelenül üritették a kancsókat, hogy a józan spártaiak erkölcsét is megmételtyezték. Itt azonban annyit szükségesnek velt tenni a tanács ovóintézkedésül, hogy egy sárga földig leitatott rabszolgát hajszolták végig az utczákon, hogy a lakosságot a részegség utálatosságával elriaszassák az ivástól.

A rómaiak hivornyaikon magister bibendit választottak. Az ünnepeket nevenek minden betűjére külön serleget üritettek, azután ittak a kilencz muzsáért, a három graciáért és végül jöttek a vad pohárköszöntők, éppen mint nálunk. A serlegeket körömprobáig ki kellett inni és az maradt győztes, aki a többbit az asztal alá itta.

Az első serleg báránynya változtatta őket, a második oroszlanra, a harmadik disznóra. Nálunk még több fokozat is van.

Általában azt tartják, hogy az első pohár oltja a szomjat, a második egészségre válik, a harmadik igaz gyönyörűséget okoz, a negyedik jókedvet, az ötödik szerelmessé tesz, a ha-

todik almossa, a hetedik elálmosit, a nyolczadiknál ingerkedünk, a kilencedik felharagit, a tizedik felbőszit, a tizennegediknél a törvénnyel gyűlik meg a bajunk és a tizenötödik állatta aljasul. Hogy ez a sorozat teljes legyen, ahhoz természetesen jofele bort kell csillogtatni a pohárban, nem afféle háromembereset, mert akkor még hamarabb jutunk a végére.

A régi időkben asszonyoknak és gyermekeknek szigoruan meg volt tiltva a szeszes italok elvezése. Az asszonyok csak anyaságuk után jutottak egy-egy ital borhoz, míg Romulus az ifjakat egyáltalán tiltotta az ivástól. Egy fejedelem, a nevét nem jegyezte fel az utókor, naponkint csupán egy pohár bort engedélyezett alattvalóinak.

Egyszer egy részeg embert vezettek eléje, aki azt erősítette, hogy nem szegte meg a parancsot. Hogyha egy pohárral iszom monodta, más emberré változom, és ez a „másik” is megköveteli azután a maga poharát.

A legjózanabbak a kínaiak, utánuk az arabok következnek, akik a proféta parancsára kiirtották szőlőiket és csupán palma-bort isznak.

A törökök a champagnert szürcsölik, mert ez nem bor és így nem tiltja a korán.

A perzsák minden időben szerettek inni és közöttük is született Haflz, a ki a legszebb bordalokat írta. Már XI. Ptolomeus királyuk 30 láb hosszú aranyból készült ivóserleget hordozott magával utjain és a józanokra adót vetett.

és különösen a községi képviselők figyelmébe. Támogassák Zsoldost ezen a község érdekét előmozdítani alkalmas törekvéseiben.

A község háza.

A »Közérdek« mult számában egy magát »Omen« neven nevezett ur naivsággal vádolja e sorok íróját azért, mert bátor volt az új község házáról táplált nézeteit vezércikk alakjába öntve közzé tenni. Hát abban igaz lehet neki, de ezen megjegyzése a cikk értékeiből nem von le épen semmit, sőt e kijelentésével csak az en malmomra hajtja a vizet, a mennyiben a naivság az igazsággal karöltve jár, sőt azzal egyértelmű is.

Továbbá egész replikáját azon hipotézisre alapítja, hogy a kérdéses cikk írója t. i. en vagy községi képviselő, vagy községi képviselő vagyok. E feltevésből kiindulva azután olyan következtetéseket von le, amelyek ugyan mindennek csak a kifogásolt cikk érdemére nem vonatkozhatnak, az abban esetelt állapotokat nem érinti, hanem személyeskedik, tehát egész cikke, melyet kár volt a lapra tenni, felületes elmefuttatás, amelynek minden sora sérti a község képviselőtestületét s annak alkalmazottjait ok nélkül, ha csak a milliomáros pótlék meg nem szavazása a tisztelt »Omen« ur részéről is holmi finanziaális érdekét nem sértett, mert ez esetben ehsmérem az ő felajdulásának és keserű humorának ha nem is jogosult, de mellányos voltát!

Egyéb ként nem akarok vele e téren ádástalan polemikába bocsátkozni, hanem hagyom Omen urat továbbra is álmódolni arról, hogy Ujpest községét a városéhoz esatolltassék; addig, amíg az állam nem fogadja el, hogy az ön álmódolása évenként az új község — addig a község képviselőtestülete az ő segítségével szerinte hivatott hírlapírói pennájá nélkül is fel fogja építeni az új község házat.

És miután ön »Omen« ur felületes és üres soraival a helyzet magaslátára akart feljutni, de az önnek semmiképen sem sikerült, vonuljon vissza odujába s pennáját legfeljebb a gyermekek részére irandó és azok ijeszttetésére irányuló remesek összekalapálására fordítsa. *Nemo.*

Ez a pénzügyi művelet határozottan szerencsétlennek bizonyult, mert keves jözan találtatott országában, amit meg lehetett volna adoztatni.

A XIII. században tivornyáztak leginkább az emberek. A lovagok, de még a szepseges várurak és kisasszonyok is nagyon ültettek a kancsokat. A Lichtenstein család kronikáiban olvasható, hogy a varkissasszonyra naponként négy itoze bor jutott.

A kolostorokban akkor is, ma is ertettek a torok megnedvesítéséhez.

Érdemesek az edények is, amelyekből különböző nepek az italokat élveztek. Azon kor óta, amikor meg ellenségeik koponyáiból ittak áldomást, nagyon átmódosultak az ivóedények. A régi germanok szarvakból ittak, azután jöttek a vasak, kancsok és serlegek, de éppen nem olyan gyengéd formában amiként az ma használatos. Egy veder bornak ez »szizma sörnek« a kiürítése nemcsak az ivó torkát, hanem izmait is próbára teszi.

Akadnak rajongó leikek, akik a gyönygyöző pezsgőt rozsaszínű nő cipellőkből is itták, a magyar legény meg felhajtja a bort azonmód az üvegből és az üres üveget odacsapja a falhoz.

Miként igyunk, mit és mikor az izlés és természet dolga. Az ivásnál is áll, hogy ahány ház annyi szokás, de jól mondja Brillat-Savarin az ingyencség nagymestere, hogy aki megterheli a gyomrát vagy leissza magát, nem ért az evéshez. *iváshoz.*

Gastron.

KÖZSEGI ÜGYEK.

Különböző vasuti bejárások.

A lefolyt heten módjában állt a községi előjárásnak s néhány meghívott községi képviselőnek különböző vasuti bejárásokon részt vebetni.

Mult számunkban tett ígeretünkhez képest azokról a következőkben számolunk be.

I. Műtanrendőri bejárás.

A budapest-ujpest-rakospalotai villamos vasut dunaparti szárnyvonalának műtanrendőri bejárása f. hó 27-en d. e. tartatott meg, melyen a törvényhatóság képviselőiben Lángos Kálmán és Kemény Gusztáv főszolgabíró vettek részt. A községet Lindt János bíró egy-dül képviselte, mert a közig. jegyző ugyanekkor egy másik bejáráson volt elfoglalva. A bizottság a kereskedelmi miniszterium képviselőjének vezetése alatt bejárta a jelzett vonalat, mely a Baross-utcai fővonalból az Arany-utczánál ágazik el s ezen végig haladva, a vaczi-utat keresztezi és a kikötő zsilipjének zárgátján haladva bekanyarodik eszak felé a Duna partjára s ott végigvonulva körülbelül a Leiner-féle enygyárnál ér véget. A vonal ezen része telemes áldozatot igényelt a vasutársaság részéről, mert a rakodopart kiépítése közel 240,000 ftba került. Ugyanitt bonyolították le az ezen vasut által eszközölt teherforgalom is s e ezelből ott rakparthelyiség is emeltetett.

A bejáráson mindent rendben találtak s így az a forgalomnak meg az nap át is adatott. E vonalon a bizottság három megállóhelyet létesített és pedig a vacziut keresztezésénél a Dunához való bekanyarodásánál és a végállomáson.

II. Teherpályaudvar Ujpesten.

Ugyanezen napon egy Ujpesten létesítendő teherpályaudvar ügyében is volt vasuti bejárás.

A kereskedelmi miniszteriumban ugyanis beláttak azt, hogy a nagy gyariparral és kereskedelemmel bíró Ujpest teherarni szállításának lebonyolítására szükséges egy teherátállomást létesíteni a körvasuttól kiágazólag, az erről szóló tervek a miniszteriumban elkészítve a bejárásra Pulszky Garibaldi vasuti és hajózási felügyelő küldetett onnan ki. A vármegye és közig. bizottságot Illek Vincze és Kemény Gusztáv főszolgabíró képviselték, a községet Zsoldos János főjegyző, Mady Lajos és Boscovics Alajos községi képviselők. Részt vettek azonkívül az érdekelt gyárosok is, mint Wolfner Tivadar, Egyedi Lajos, Mauthner Mihály stb.

A bizottság előtt bemutatattak a már említett tervezetek, amelyeket azonban ugy az érdekelték, mint maguk a jelen volt szakemberek is nem találtak elfogadhatónak kisserőségükkel fogva. Ujpest teheraru forgalma évenként 40,000 vagonra tehető megbízható statisztikai adatok alapján. Ennek lebonyolítása eddig legnagyobb részben a körvasut anyagi földi állomásán történt az érdekelt gyárosok nagy megkárosítására, mert ezen állomás a főváros határában lévén, minden tenerszállomány után kénytelenek voltak kövezetvámot fizetni, meg pedig indokolatlanul, mert hiszen a főváros kövezetét ezen árak ideszállításonál egyáltalában nem használták.

Mint hogy a tervek kisszerűek és így el nem fogadhatók, a bizottság nagyobb arányu teherpályaudvar létesítést véleményezi a miniszteriumnak. Itt aztán felmerült a kérdés, hogy ki viselje a költségeket? Az államvasutak az esztergom-dorogi helyi érdekű vasut, a budapestvidéki közuti vasut képviselői mindannyian kijelentették, hogy ők nem hajlandók a költségeket viselni. Végre azután megállapodtak abban, hogy e teheraru állomás létesítésére a kereskedelmi miniszteriumot kéri fel olyformán, hogy a költségekhez ugy a község mint az érdekelt gyárosok is hozzájárulnak. A község képviselői kijelentették, hogy a község csak az esetben járul a költségekhez anyagi erejéhez mérten, ha az Ujpest község területén létesítetik és ha ebből kifolyólag megadatnak neki a kövezetvámcsedési jog. Az érdekelt gyárosok szintén Ujpest területén kívánják az állomást, s ez esetben hozzájárulnak annak költségeihez, annál is inkább, mert ezáltal megmenekülnek a székelyvárosi igen magas kövezetvám fizetésétől.

Az tehát, hogy lesz-e Ujpesten teherpályaudvar, s milyen lesz az, csak a jövőben fog eldőlni.

***

A két bejárás befejezése után Podrúzsiknél bankett volt, melyen a két bejáráson jelen voltak mindannyian részt vettek. Nagy derűt kellett a tosztok sorában Pulszky Garibaldi, aki Kemény Gusztáv főszolgabíróra ráfogta, hogy kénytelen magával 50%-ra kiegyezni, mert az ugyanegy időre kitűzött két bejárás a kiküldetett a megye részéről, s így kénytelen volt, hogy mindkettőn részt vehessen, magát kette szakítani. A bankett csak az esti órákban ért véget.

III. Közigazgatási bejárás.

A budapestvidéki közuti vasut vonalain villamos üzemre alakítván át, a megyeri vonal közig. bejárása június 30-an tartatott meg Papp Arpad miniszteri titkar, mint a kereskedelmi miniszterium képviselőjének elnöklété alatt. A vármegye-képviselőiben Illek Vincze és Kemény Gusztáv főszolgabíró voltak jelen; a községet Lindt János bíró, Zsoldos főjegyző, továbbá Boskovics Alajos, Mady Lajos, dr. Liedervári Soma, Dezső Lajos és Gerő Zsigmond községi képviselők képviselték. A közös hadügyminiszteriumot Dani Balázs vezérkari százados képviselte. Az érdekelt vasut társaság részéről harasztli Jellinek Henrik vezérigazgató és Kertser István főmérnök vettek részt.

A bejárás megejtven, a megyeri vonalra, mely a közuti vasuti indulóhától a vaczi-uton a zsilip gátjáig terjed, az engedélyt megadták, ugyszinten azon szárnyvonalra is, mely az István-utca és vasut-utca sarkán levő vasuti kanyarodóból kiindulva a Deak-utczán, a Toldy- és Arany-utczákon végig a megyeri vonalnak a vaczi-uti zsilipgátnál levő végpontjával jön összeköttetésbe. Végre bejártak a már meglevő upest-rakospalotai vonal második vagányát is, mely ha ekeszül, Ujpestenek pompás közlekedést biztosít nemcsak a fővárossal és Rakospalotával, hanem magában a községben is.

Mint hogy így a fővonalon — kivéve az István-utcai kis részt mindenütt meg van a két-tős vagány, Zsoldos főjegyző felvetette ezt a kérdést, hogy nem-e lehetne a két-tős vagányt végig alkalmazni olyképen hogy a főtűn az egyik vagány a Kemény-utczába befordulva a piacster-deli részen végig lerakva s ott a rendőrségi épületnél az István-utczába bekanyarodva a mázsaház előtti kiterő helyere tételnek, mert ezáltal a kérdés sikeresen meg lenne oldva.

Jellinek vezérigazgatónak nagyon megtetszett a terv s kijelentette, hogy annak kivitelét mielőbb fogantatásítja.

***

A bejárás után ugyanesak Podrúzsiknál bankett volt, melyen Jellinek vezérigazgatót s a vasutársaságot számos tosztkban felköszöntötték.

Conservatorium.

»Az Ujpesti Zeneművelő egyesület« által fenntartott enek- és zeneiskolában június hó 28-an fejezték be az ötödik tanévet, ez alkalommal tehát időszerűnek találjuk az intézet eddigi működéséről kisse tüzetesebben megemlékezni.

Elvitázhatlan tény, hogy eme egyesület, mely néhány lelkes zenebarát kezdeményezése folytán létesült, sokat lendített Ujpest közművelődési és társadalmi viszonyain; mert míg egyrészt alkalmat nyújtott arra, hogy sok tehetséges gyermek a zene különböző ágában kiművelést nyerhessen; másrészt mindazon felnőttek, kik hiányt éreztek egy jó és figyelmeztetett enekkarnak, kielégíthették ebből passziójukat, mert a majdnem öt éven át fennállott vegyeskar még a kenyesebb igényeket is kielégítette. Sajnos, körülbelül fél éve, nem fungal eme kar egy hangverseny műsorán sem, a mi nagy veszteség műértő közönségünkre. Hisszük azonban, hogy mindama műpartoló hölgyek és urak, kik hosszú időn át teljes odaadással működtek s nem tudni, mi okból vonultak vissza, ismét összegyűlnek azon a podiumon, mely oly sok diadaluknak volt már tanuja s nem lesz a pusztában elhangzó szó Dr. Nádaskay Belának, az egyesület ügybuzgó elnökének kerő szózata, melyet Ujpest művelt lelkű hölgyeihez intéz: »hogy a vegyes enekkarban való részvételükkel a zene legmagasztosabb fajtájának mive-

léset nálunk is lehetővé tegyék, mert mint minden nemes irányzatban: itt is a hölgye az elvitathatlan érdem és dicsőség! (Lásd: »Előszó« a Conservatorium 1895-96-iki évkönyvében.)

Nem hagyhatjuk említés nélkül azon örvendetes tényt, hogy a Conservatorium megnemesebb töreksei a kamara-zenet is, melynek főczelja a klasszikusok megkedvelése a közönséggel, s ezt úgy látszik el is fogja érni, mert az eddig rendezett három kamara-hangversenyük iránt minden egyes alkalommal igen nagy érdeklődés mutatkozott. Föltétlen elismeréssel adózunk tehát mindazoknak, kik eme irányban fáradoztak.

Most pedig, hogy a zeneiskola működéséről tisztá képet nyújthassunk, felsoroljuk a lefolyt öt évről a statisztikai adatokat; az 1891-92. tanévben 72, az 1892-94. tanévben 67, az 1893-94. tanévben 80, az 1894-95. tanévben 71 és az 1895-96. tanévben 92, összesen tehát az öt év alatt 382 növendék volt beiratkozva. És pedig zongora-tanszakra: 208, hegedűre: 96, maganénekre: 45, czimbalomra: 24, gordonkára: 9. Az eredmény tehát valóban meglepő s a vezérferfiak meg is lehetnek vele elégedve, mert ezen adatok legtöbb bizonyítékai az intézet életképességének.

Nem kerülte ki ugyan figyelmünket az sem, hogy az 1895-96. tanévben beírva volt 92 növendék közül 20 időközben kimaradt, a mit azonban korántsem az iskola vagy tanerők, hanem igenis azon szülők rovására írjuk, kik a zenetanulást csak amolyan szükséges rossznak tartják s azt sem igen bánják, ha fiacskáik a zongorára helyett elmennek a pamut-fonógyár mögé gombozni vagy a palotai erdőbe csavarogni.

Köszönetünknek kell meg kifejezést adnunk a közönségi képviselőtestület aldozatkezségeért, mert ezen egyesület, mely közönségünk beleleleiben jelentékeny szerepet játszik, évi 300 frt segélyben részesíti már megalakulása óta és pedig épen az a képviselőtestület, melyről valami *Ominozus* eszmékkel megterhelt fejű uriember nem átalotta kinyilatkoztatni, hogy sohasem állott a helyzet magaslatán.

Végül pedig kötelességünk megemlekezni N. N. urról, ki ösztöndíjakra 50 frtot adományozott az egyesületnek. Nagy utanjáras után megtudtuk, hogy ezen nemeslelkű adakozó közönségünk közleleiben jelentékeny szerepet játszó férfit, ki nek ezen diszret módon gyakorolt jótékonyága díszére nem szorul. B.—i.

Hatra volna még a kiadott »Évkönyv« technikai részének a méltatása, illetőleg bírálata, de ezt sajnos nem tehetjük, mert annak kiállítása minden kritikán alóli és egyáltalában nem válik díszere sem a nyomdásznak, még kevesebbé azon intézetnek, mely oly magas színvonalon áll, a jövőre nézve azonban egy kis óvatosságot ajánlunk, mert Magyarország fennállásának ezredik évében, a mikor a nyomdászati termékeknek díszesebb-nél-díszesebb kiállításával találkozunk, az ilyen silány, primitív munka látására csak megbotránkozásnak kell, hogy minden jobb ízlésű ember kifejezést adjon. (— ó.)

Az „Ujpesti Kath. Legényegylet» ünnepélye.

Szép és kedves ünnepet rendezett múlt vasárnap az »Ujpesti Kath. Legényegylet« fennállásának 5 éves évfordulóján.

Réggel 8 óra után gyülekeztek zeneszó kíséret mellett az ujpesti egyletek és testületek a kör helyiségebe, meg pedig: az »Ujpesti Ipartestület«, a »Nándor egylet«, a »Timár betegsegélyző-egylet«, az »Ujpesti Iparosifjak köre«, az »Ujpesti magyar műkedvelők köre« és az »Önművelődési kör«, melyeket a kör tagjai nagy ovációval fogadtak. Háromnegyed tíz orakor vonultak együttesen a templomba, a hol ünnepi istentisztelet volt. Mise végén Hirling József polg. fiúisk. hitoktató szép és megható beszédet intézett a kath. legényegylet tagjaihoz.

Istentisztelet után az egyletek és testületek ismét visszavonultak a kath. legényegylet helyiségebe, a hol Tanács Dezső az egylet alelnöke meleg és lelkes beszéddel köszönte meg az egyletek és testületek megjelenését, kérvén őket, hogy a jövőben is tartsák meg a kath. legényegyletet szives jóindulatukban, mit mindenkor ki fognak érdemelni. Utánna

Kilian Gábor a »Nándor-egylet« elnöke szép szavakban válaszolt, hivatkozva arra, hogy a kath. legényegylet mindég a hit, remény és szeretetre támaszkodik. Ezután az egyletek eloszoltak.

Délután 1 órakor a Podruzsik Ferencz-fele vendéglőben társasbéd volt, melyen számosan vettek részt. Elsőnek Erschinger János lapunk szerkesztője szólalt fel és a kath. legényegylet tagjaira emelt poharat. Utánna Kanyó Gyula az »Iparosifjak köre« nevében felköszöntötte Tanács Dezső alelnököt, Tanács Dezső Erschinger Jánost és a vendégeket elvette, míg Kozma Gyula, az egylet védnökeért Schusztér Konstantin váci püspökért üritett poharat. Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy a kitünő és olesó ebéd Podruzsik Ferencz vendéglős konyháját díszeri.

Délután 5 órakor az egylet helyiségében díszülés volt. Ülés előtt a »Budai kath. legényegylet« 40 tagu küldöttsége érkezett, kiket Tanács Dezső alelnök a kath. legényegylet és Erschinger János a sajtó nevében üdvözölt.

A gyűlést Tanács Dezső alelnök szép beszéd kíséretében nyitotta meg, mialatt Schmiéd Ferencz Budapest erzsébetvárosi lelkes és tanár nagy eljenzések között megérkezett, kit az alelnök a jelenlevők nagy lelkesedése mellett üdvözölt.

Ezután Tanács Dezső alelnök visszapillantást vetett az egylet 5 éves múltjára, melyből a következőket említjük fel: A kör 5 év előtt 3 tag által pendítettett meg és ezek fel év alatt 17-re szaporodtak. Az első mulatság után a tagok száma 41-re emelkedett, míg ma az egylet 154 rendes tagot számlál. Azután áttért az egylet vagyoni állapotáról beszámolni, mely igen kedvező képet mutatott.

Erre Schmiéd Ferencz lelkes lépett az emelvényre és »Egy gyári munkás élete« czimén, értekezést tartott. Az értekezés valóban igen szellemes, tanulságos és megható volt, mely a jelenlevők nagy lelkesedéssel kiérdemelte, ezzel a gyűlés végét ért.

Gyűlés után az egylet tagjai a vendégekkel együtt kivonultak a Podruzsik Ferencz-fele vendéglőbe, a hol azután megkezdődött nagyszámú és díszes közönség részvételével a mulatság.

A műsor igen ügyesen volt összeállítva. Különös tetszésben részesült: Kiss Eszter és Janovszky Etelka kisasszonyok szavalata; különösen az utóbbi, ki »A lengyel fogoly« czimű költeménnyel intenzio hatást gyakorolt. Jo volt még: Kozma Gyula, ki mint specialis botanikus aratott sikert; továbbá Pakozdy Vincze, Fuderer Lajos, Benes Sándor és Schwemmer Andor, kik komikus monológjaik előadásával tartották folytonos derült-ségben a tetszenyilvánításokkal nem fukarkodó közönséget.

Az előadások befejezte után megkezdődött a táncz, mely megszakitás nélkül reggelig tartott. Az első negyest 60 pár tánczolta.

Jelen voltak a leányok: Adametz Juliska, Tarnoky Erzsike, Kubányi nővérek, Meszaros Juliska, Krasz Anna, Kiss nővérek, Merbán Anna, Biro Anna, Lesesenszky nővérek, Jandó Ilona, Martinovits nővérek, Kovácsik nővérek, Horváth nővérek, Czéh nővérek, Horváth Ilonka, Borbás Józsa, Varga nővérek, Hajnal nővérek, Szalmay Etelka, Doezi Erzsike, Boglár Vilma, Karsmar Mariska, Vogel Katicza, Janovszky nővérek, Martonffy Etelka, Krause Amanda, Katona Ibolyka, Kondorossy Bella, Kozma Katicza stb. asszonyok: özv. Adametz Józsefné, Tarnoky Ferenczné, idsb. Kubányi Ferenczné, Meszaros Jánosné, özv. Krasz Jánosné, Merbán Józsefné, özv. Jandó Józsefné, Martinovits Józsefné, Kovácsik Martonne, Horváth Antalné, Borbás Józsefné, Varga Vinczéné, Karsmar Ferenczné, Janovszky Józsefné, Fuchs Antalné, özv. Martonffy Frigyesné, Otótt Józsefné, idsb. Farago Lászlóné, Papp Károlyné, Landzar Ferenczné, Krause Agostonné, Barna Béláné, Medgyes Kálmáné, Kovács Benóné, stb.

Ujpesti állami anyakönyvvezetői adatok.

Születési esetek száma az utolsó heten 30. Halálozások száma 23.

Házasságkötések.

Ma vasárnap július 5.

Szabó István és Bajzar Mária, Liszak Antal és Toth Rozália, Ürugi M. és Góra Julianna. Csütörtökön nincs házasságkötés.

Rákospalotai állami anyakönyvvezetői adatok

Születési esetek száma az utolsó heten 19. Halálozások száma 13. Házasság kötések száma 4 pár.

HIREK.

Kolozsvary Gyula rendőrkapitányunk ügye. Hogy kir. közjegyzőségünk a legközelebbi jövőben már lesz, azt biztosan tudjuk, de hogy ki lesz a közjegyzőnk, az még eddig titok. A pályázat e hó 10-en jár le. Azután fog dönteni az igazságügyi miniszter. A pályázók közül. Ujpest közseg értelmiségének nagy zöme — kétségtelen — Kolozsvary rendőrkapitányt ohajtana ezen állásra, mert a mióta itt hivataloskodik, szorgalmas, kötelességtudó és tapintatos uriembernek ismerte ki mindenki s azzal, hogy itt házat vásárolt bizonyítékát adta annak, hogy Ujpestet szereti, a közseget otthonai tekintli és állandóan kíván itt letelepedni. Ezért ragaszkodik Ujpesti közönsége, ezért kívánja őt mostani nyugtalan, idegrontó szolgálataból a nyugodtabb és minden esetre jövedelmezőbb kir. közjegyzői állásba kineveztetni. E végett járt e hó 2-an Bossányi László volt orsz.-gyűlési képviselő és Illek Vincze ujpesti rom. kath. plébános vezetése alatt egy monstre-deputatio Erdely igazságügyi miniszterrel és Bánffy báró miniszterelnökkel. Bossányi beszelt s átnyújtotta az 500 ujpesti és rákospalotai polgár által aláirt memorandumot, melyben az ujpesti kir. közjegyzői állásra Kolozsvaryt kerik kineveztetni. Az igazságügyi miniszter igen szívélyesen fogadta a küldöttséget, de a kinevezendő közjegyző személyére nézve, mint az egyebkent előre látható volt, pozitív kijelentést nem tett. Utalt arra, hogy a kinevezendő egyén megválasztása nem csupán az ő akaratától függ. A pályázati kérvényeket a közjegyzői kamara felülvizsgálja s a pályázók közül a legérdemesebbeket ajánlja. Ő mindenesetre, ezen ajánlottak közül választja meg emberét s azt fogja kineveztetni, aki az állásra kvalifikált. E alkalommal, a menyiben a szónok is

szólott, a megnyugtató ígérlet tett egy kir. járásbíroságnak Ujpesten való felállítására nézve. A miniszterelnök is szívesen fogadta a küldöttséget. Ott Illek Vincze plébános beszelt. Természetesen a miniszterelnök még kevesebbet ígérhetett. Hivatkozott arra, hogy az ő hatalma nem oly nagy, hogy a resortminiszterre illeten szakszerű dolgokban befolyást gyakorolhasson. A mi az ő személyét illeti, ha Kolozsvary a kellő qualificationnal bír, minden lehető megtesz, hogy a közönség ohaja teljesüljön. Mint korszerű epizódot felemlítjük, hogy a mikor Illek Vincze beszede közben reá mutatott a többi felekezetek lelkeszeire s kiemelte, hogy nemesak a rom. kath., hanem a többi hitfelekezet is képviselve van a deputatióban, Bánffy báró nyomban jelentőségteljesen megjegyezte, hogy ő valláskülönbséget nem ismer. A küldöttségben a vezetőkön kívül meg részt vettek: Mady Lajos, Geduly Lajos ujpesti ev. ref., illetve ág. hitv. lelkeszek, dr. Varaszéji Bela hitoktató, Chobot Ferencz rákospalotai plébános, Weisz Mór izr. hitk. elnök, Toth István rákospalotai bíró, Medveczky György rákospalotai jegyző, dr. Kovács Nagy Lajos rendőrorvos, Szerényi Kázmér, Szel Manó ujpesti gyógyszerész, Ladányi Zsigmond állatorvos, Illosvay Berezi, Schmidt Richárd és Kanovics Zoltán vasuti hivatalnokok, Bolla János, Köver Sándor és Németh Gyula tanárok, Ullrich Gyula és Kiss Bela iskolaigazgatók, Medveczky József, Podruzsik Ferencz, Giszinger József, Halasz István, Fölk Ferencz és Pótz Mihály vendéglősök, Csepreghy Pál és Perich Károly iparos, közsegi képviselők, Dezső Lajos miniszteri tisztviselő, Sonnenfeld Miksa és Adolf kereskedők, Szeredniczky Nándor magánzó, Schwartz Ede háztulajdonos és fuvaros, Ackerl János ácsmester, háztulajdonos, Kürtli Ignác szenkereskedő, Jávorszky János kőműves felügyelő, Fischer István közsegi tisztviselő, Váradi Ignácz fogyasztási ellenőr, Egermann Antal házt. és Schober Károly tűzoltó parancsuk.

Villamos szabadjegyek. A budapest-rákospalota és ujpesti villamos vasut által kiadott szabadjegyek csak július hóig bírtak érvénynyel, mivel azokat arczképpel ellátott jeggyel cserélik fel. A kik még nem tették meg, vigyék be régi szabadjegyeiket és arcz-

képüket a villamvasut igazgatóságához (Andrássy-ut 1.) a hol azt nyomban kicsereleik.

— **Bérletjegyek a villamos vasutra.** A budapest-ujpest-rakospalotai villamos közuti vasutreszvenytársaság igazgatóságától nyert értesülés szerint a budapest-ujpest-rakospalotai villamos közuti vasut kedvezményes havi bérletjegyeket bocsát a t. közönség rendelkezésére egy harmad árengedménnyel a rendes menetárakkal szemben. Ezen bérletjegyek a budapest-ujpest-rakospalotai villamos vasut igazgatóságánál szerezhetők meg.

— **Az ujpesti ipartestület tagjai** közül mult hetfőn az elnök és titkár vezetése alatt mintegy 450-en látogatták meg a kiállítást. Legközelebb az ipartestület elnöksége az iparossegedekkel rendez kirándulást a kiállításba.

— **Rendtelenség az államvasutak Palota-Ujpest állomáson.** Palota-Ujpest állomáson nem igen varja meg az inspekeziós tiszt az utasok kiszállását, hanem a vonatot hamarosan tovább indítja. Az inspekeziós tiszt ezen gyorsasága pénteken este az utolsó vonatonál majdnem szerencsétlenséget okozott, mert az utasok menetközben voltak kénytelenek a vonatból leugrálni. Reméljük, hogy az állomásfőnök segíteni fog ezen felületességeken.

— **Az ujpesti állami iskolák statisztikája** című és lapunk mult számunkban közrehozott közleményhez pótolag meg az *István-téri leányiskola* statisztikáját is közöljük. Ezen iskolában az igazgatón kívül 11 osztályban 11 nőtanerő működött. Beiratott 655 leány, kimaradt 56, meghalt 2 és ennélfogva maradt az év végén 597 leány. A beírt növendékek közül volt: rom. kath. 402, ev. ref. 28, ág. ev. 18, izr. 217, egyéb vallású 2. Magyar 605, német 47, egyéb nemzetiségű 3. E szerint az ujpesti állami elemi iskolánál 4 férfi és 1 nő igazgató vezetése mellett 27 fiu és 28 leány osztályban 22 férfi- és 33 nőtanerő működött. Beiratott 1853 fiu és 1628 leány, kimaradt 170 fiu 128 leány, meghalt 9 fiu 8 leány, ennélfogva maradt az év végén 1674 fiu és 1492 leány, összesen: 3120 tanuló. A beírt tanulók közül volt: rom. kath. 1248 fiu és 1107 leány, ev. ref. 144 fiu és 104 leány, ág. ev. 70 fiu és 66 leány, izr. 384 fiu és 364 leány, egyéb vallású 4 fiu és 3 leány. Magyar 1797 fiu és 1474 leány, német 59 fiu 118 leány, egyéb nemzetiségű 6 fiu és 6 leány.

Köszönetnyilvánítás. Az ujpesti kath. leányegylet elnöksége ez uton is köszönetet nyilvánítja az ünnepélyükön kivonult testületek elnökségeinek a szíves részvételért: va-

lamint a hölgyrendező bizottságnak fáradozásáért az ünnepély sikere érdekében.

— **Uri halászsok.** Rosszul választottuk meg a címet: inkább uri *horgászok* ők, mert halójuk nincs. Ezen urak a saison beálltával kezdenek mozogni. Láttuk is már a bevasárolt kek aczel angol horgokat, präparált disznóbél svéd zsinegeket, feyves francia nyeleket, belga halász csalóimóket, spanyol halászpipákat és *chínai* halász ernyőket. És mindezen nemzetközi fajta dolgokból összeállított »készseggek« akarnak fogni — nem csizmadiát, hanem magyar halakat. (Egy malicziózus munkatársunk azt állítja, hogy több csizmadiát, mint halat fognak fogni.) A dus szakmány biztosítva van, ezt olvastak ki a törvényből is, melyet mind egyik könyv nélkül tud. Utolag meg centimeter zsebmértéket is szereztek be, mer tudvalevő, hogy csak bizonyos meghatározott nagyságu halat szabad fogni, mielőtt tehát a halat megfogják előbb meg fogják mérni. *Sprivaló*, a halászati jog bérleje mar epedve varja őket, hogy kivethesse horgaikkra az adot s főleg, hogy elhaláshassa előlük a *bevetett* halakat. Az uri horgászok elén *Erkel Gyula* zenetanár, *Dr. Neugebauer* ügyvéd, *Kanovits Zoli* vasuti hivatalnok és *Sonnenfeld Lajos* vaskereskedő állanak. Ezen urak mindegyike más és más címen veli biztosítani a sikert. A halak szeretik a dalt, a zenét. *Erkel* zenetanárnak tehát nagy fölénye van a többiek fölött. Horgait elhelyezve, a legbajosabb ariákat fogja dudolni és — semmi ketség — körülé fognak csoportosulni a halak, *Dr. Neugebauer*, az ügyvéd, ugy gondolkozik, hogy a halak országában is sok az elegedetlen fél, sok a per, a peres halfelek tehát hozzá fognak seregleni; míg *Kanovits Zoli*, a vasutyi, bizton tudja, hogy nagy azon halak száma, melyek csak a millenaris kiállítás megtekintése vegett jöttek ide és most már visszautaznak, kihez fordulának hát azok, ha nem a vasutyihoz. *Sonnenfeld Lajos* vaskereskedő minősegeimel fogva sok delejes vassal-aczellal rendelkezik. A delejes horoggal veli magához vonzani a halakat. És így tovább, minden uri horgász bizik és hizik a reménytől, keble valamennyinek duzzad és hogy a potyák megemésztesében nekünk is lesz részünk, gourmandságunkból kitoró teljes fohászuunkkal kívánjuk. Mint utolag értesülünk, *Sprivaló* halász intézkedett, hogy minden naplemente előtt egy halakkal teli bárka legyen az uri horgászok közleiben.

— **Az ujpesti iparosifjak köre** f. hó 5-en vasárnap tartja rendes evi közgyűlést. A gyűlés tárgya lesz: 1. Tisztújítás. 2. Dalárda megalkotása.

Zene és művészet.

— **Az »Ujpesti Conservatorium«** június hó 28-án tartotta ezvaró ünnepélyt. Az ügyesen összeállított műsor lehetővé tette azt, hogy az intézet legjobb növendékeit hallhattuk, kik valamennyien ki is tettek magukért. Különösen tetszett *Varadi dr. »Petőfi a Hortobágyon«* című melodramája, melynek különös érdekességet kölcsönzött az, hogy a költeményt *Lőrinczy Erzsike k. a. a. m. kir. színművészeti akadémia* egyik legtehetségesebb növendéke szavalta, ki gyönyörű organumával, jó hangsúlyozásával és a gesztusok helyes alkalmazásával sonica elragadta a hallgatókat. A zenekíséretet *Kocsány Gyula* (hegedű), *Keller Hona* (ezimbalom) és *Halamasek Dóra* (zongora) játszották igen ügyesen. Szép volt meg *Halasz Ella* és *Kulicsek Jozsa* negykezes zongorajátéka, kik *Moszkorszky* — Spanyol tanczait — adtak elő és *Weisz Olga* piece-e is, ki *Möller István* intézeti tanár melodikus »Nocturno«-ját játszotta keziratból. A közönség elismeresenek zajos tapsokkal adott kifejezést.

Molnar és Trill ujszerkezetű körképe

A POKOL.

Az emberi fantázia legnagyobb alkotása Dante Pokla a városligeti fasor végén körkép alakjában látható. Ez a körkép merőben új beosztású látványosság.

Fő részei:

1. A *telkek átkelése az Acheronon.*
2. A *telego telkek.* 3. A *tékozlok és főcények hegye.* 4. *Dis vár.* 5. *iszó torony.* 6. *égő sírok.* 7. *Az ember-fák erdeje.* 8. *A vérfolyó.* 9. *A tüzöső.* 10. *Az égő lábak mezeje.* 11. *Az ostorozottak.* 12. *Az aranycsuhás barátok körmenete.* 13. *A mérszártás.* 14. *A kígyók földje.* 15. *A jégvilág.*

Megszámlálhatatlan sokaság Államvilági tájak. Soha eddig nem látott színhátások. A világnak egyetlen áttetsző színekkel és szabad alakokkal szerkesztett körképe.

Látható reggel 9 órától egész nap a király-utczai fasor végén, szemben a kiállítás második főkapujával.

Belépő díj 50 kr.

A városligetbe menő villamos kocsi, omnibusok és látogatni kocsik megállóhelye.
A Pokol Gardonyi G. fordításában a körképül vett képekkel illusztrálva minden könyvkereskedésben kapható. Az ára: 50 kr. A napváltzó világhossza szerint változó színhátások! A tüneményes festészetnek legnagyobb s egész világon egyedülálló alkotása.

Ujpestnek egyedüli dusan és nagy választékban felszerelt

Papir- és könyvkereskedése Schön Bernát

főut 15, fióküzlet Károly- és templom-utca sarkán.

Író, rajz, festő és mindennemű iskolaszerek nyomtatványok szállítása.